

זניחת הליכי הבוררות

כאמור, זניחת הליכי הבוררות על ידי שני הצדדים בלא גילוי נכונות להמשיך בהליך, גורמת לפקיעת ההליך. במקרה שבו לא עמדו בעלי הדין במועדים שנקבעו בהסכם הבוררות הראשון ולא הפעילו את המנגנון שנקבע בהסכם לצורך מינוי הבורר, בוטל הסכם הבוררות ועבר מן העולם. תכליתו של הליך הבוררות היא השגת הכרעה יעילה ומהירה במחלוקות שבין הצדדים. ברוח תכלית זו ההלכה היא שנטישת הצדדים את הבוררות מובילה לפקיעתה¹. יעילותו של הליך הבוררות ומהירותו מהוות עמודי יסוד של מוסד הבוררות. לכן, סחבת בניהול הבוררות היא אחד השיקולים החשובים שבית המשפט משווה לנגד עיניו בדונו בבקשה לעכב הליכים בשל הסכם בוררות או לבטל צו עיכוב שנתן. והרי אם סירב בית המשפט לעכב את ההליכים, ההסכם פקע².

הסכם בוררות ייחשב כהסכם שפקע בשל זניחתו, במקרה שבו הצדדים קפאו על שמריהם ולא התקיימה ולו ישיבת בוררות אחת במשך כ-12 שנים מהיום שבו התקיימה ישיבת הבוררות הראשונה. זאת, אף אם לא ניתנה הודעה על כך מצד אחד למשנהו, ולמרות שהצדדים הסכימו כי תוקף "שטר הבירורין" יהא "לזמן בלתי מוגבל"³. בענין אחר נקבע כי הסכמתם של הצדדים שלפיה תוקף שטר הבוררות יהיה לזמן בלתי מוגבל, היא הגוברת ואין בחלוף שלושת החודשים כדי להוות עילה לביטול פסק הבוררות⁴.

בעניין **שפיר הנדסה אזרחית וימית בע"מ**⁵, נקבע כי ייתכנו מקרים שבהם התנהגותו של צד להליכי הבוררות תלמד על זניחתו את הליכי הבוררות⁶. מדובר במקרים שבהם צד משתהה בקידום הליכי הבוררות, למשל כאשר אינו מגיש כתבי טענות או סיכומים במועדים שנקבעו, או שהוא נמנע ממינוי בורר כמוסכם⁷.

כבר נפסק לא פעם על ידי בית המשפט העליון כי ייתכנו מקרים בהם התנהגותו של צד להליכי הבוררות תלמד על זניחתו את הליכי הבוררות. כך יקרה במקרים בהם צד משתהה בקידום הליכי הבוררות או אינו עומד בהסכם הבוררות ונמנע ממינוי בורר [ראו: רע"א 2428/13 אנקונינה נ' נוראלי (נבו) 13.6.2013]; רע"א 1644/10 רחין נ' זמלר (נבו) 7.12.2011; ע"א 9318/03 שובל נ' גרי אלכסנדר בע"מ, פ"ד נט(1) 828, 837 (2004); ע"א 5983/08 קטלנה מימון בע"מ נ' פייגלין, פסי' 9 (נבו) 21.10.2010; רע"א 5896/95 סיליס נ' אלקנה, פ"ד נ(1) 477, 482 (1996)]. נסיבות המקרה דנן מלמדות כי המבקשים זנחו את טענתם בדבר העברת המחלוקת לבוררות.

¹ ראו הדיון בפסקה ב' לעיל, וכן ראו הפ"ב (מחוזי י-ם) 40473-01-11 דגן נ' פדה (24.3.2017).

² ע"א 9318/03 שובל נ' גרי אלכסנדר בע"מ, פ"ד נט(1) 828, 837 (2004).

³ רע"א 1172/15 ביתן נ' ברכיה מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ (2.4.2015).

⁴ הפ"ב (מחוזי מרכז) 18098-10-11 דוידזון נ' כרמל (9.3.2014).

⁵ הפ"ב (מחוזי ת"א) 38746-10-13 שפיר הנדסה אזרחית וימית בע"מ נ' שרון שמואל (2000) בע"מ (1.11.2015).

⁶ השו"ר: אנקונינה נ' נוראלי לעיל, ה"ש 27; רע"א 825/14 פנינת מלכי ישראל נ' סגל (13.05.14); שובל נ' גרי אלכסנדר בע"מ, לעיל ה"ש 31; קטלנה מימון בע"מ נ' פייגלין, לעיל ה"ש 14; אוטולנגי, בוררות – דין ונוהל, לעיל ה"ש 3 בעמ' 234.

⁷ רחין נ' זמלר, לעיל ה"ש 20.

8 תא (ת"א) 55296-01-22 עדי קייזמן נ' רן רהב

על העיקרון, שלפיו יש לחוסר מעש תוצאות משפטיות, ניתן ללמוד, על דרך ההיקש, אף מהסדרים דיוניים אחרים. לחוסר מעש, גם בבתי המשפט, נודעות תוצאות דיוניות⁹. אמנם, תוצאתה של מחיקה אינה זהה לביטול בהקשר דן, אך הצד השווה הוא בקיומן של התוצאות המשפטיות למחדל. גם בענייני בוררות, השתהות של צד בהליכים עשויה להביא את בית המשפט להחלטה כי הליכי הבוררות נזנחו¹⁰, זאת, לנוכח החשיבות שהעניקו המחוקק ובית המשפט להתנהלותם המהירה והיעילה של הליכי הבוררות. צדק בית המשפט קמא בהכרעתו כי שיהוי כה ארוך בניהול הליך הבוררות, מ-1993 עד 1996 ואחר כך שוב עד לשנת 2002 – ובסך הכול מבחינה מהותית, תשע שנים – יש בו כדי לסכל את מטרת ההליך. לפיכך, יש לראות בו חתירה תחת הסכם הבוררות, המביאה לביטולו.

בעניין **שובל**¹¹ נפסק כי לפי סעיף 41 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973, "חיוב שלא הוסכם על מועד קיומו, יש לקיים זמן סביר לאחר כריתת החוזה". עוד נקבע כי קשיים כלכליים עשויים להוות שיקול בבוא בית המשפט לדון בגדרי ההשתהות של הצדדים להסכם. אך אילו היה מתעכב הליך הבוררות במשך חודשים, ואולי אף חודשים ארוכים, ניתן היה לטעון כי קשיים כלכליים הם שהביאו להתנהלות זו – ולפיכך אין לראות בה משום זניחת ההסכם. אולם, לא כך הוא מקום שבו נזנח ההליך משך שנים ארוכות¹².

בעניין **א. לביא החזקות בע"מ**¹³ נפסק כי אין מקום להורות על המשך הליכי בוררות בין הצדדים, וזאת ממכלול שיקולים שונים, וביניהם חוסר מעש ממושך בהליכי הבוררות, שיהוי של המבקשת בהגשת הבקשה וקיומו של הליך תלוי ועומד.

החלטה חדשה שהתקבלה בעניין **סלים מוהדב** 14 שם ביהמ"ש דחה בקשה למינוי בורר, וקבע כי ניתן להפנות לבוררות "סכסוך חדש. עם זאת, על המבקש להצביע שאכן עסקינן "בסכסוך חדש". בסוגייה זו מר סלים מוהדב (להלן: "**המבקש**"), הוא הבעלים של דירת מגורים בירושלים (להלן: "**הדירה**"). המשיב, מר יוסף מגידש (להלן: "**המשיב**"), הוא קבלן לביצוע עבודות בנייה ושיפוצים. הצדדים התקשרו בהסכם לביצוע עבודות שיפוץ בדירה (להלן: "**ההסכם**"). המבקש טוען, כי המשיב הפר את התחייבויותיו בהתאם להסכם, עבודתו לוותה בליקויים, הפסקות ועיכובים. בנוסף, נטען, שנגרם נזק לרכוש; לפיכך, מבקש לתבוע את נזקיו ולשם כך, למנות בורר, בהתאם לתניית הבוררות מכוח ההסכם. המבקש הפנה לתניית הבוררות בהסכם שנחתם בין הצדדים. המבקש עותר למינוי בורר, מאחר ולשיטתו, התגלעו בין הצדדים סכסוכים, ועל פי ההסכם יש להפנות את המחלוקות להכרעת בורר. מנגד, המשיב עותר לדחיית הבקשה, מאחר ובין הצדדים התנהלו כבר הליכים משפטיים, שנסובו סביב ההסכם עליו חתמו הצדדים, ויש לשיטתו מעשה בית דין. להשלמת התמונה, יצוין, שטרם ההליך שבכותרת, יזם המשיב הליך; למבקש היו השגות בנוגע למינוי הבורר, ומשום מה בחר המבקש שלא להגיש כתב הגנה ותביעה שכנגד, במסגרת הליך הבוררות. בסופו של יום, ניתן על-ידי הבורר פסק בוררות בהיעדר הגנה (להלן: "**פסק הבוררות**");

⁹ סעיף 88 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984. ראו תקנה 156 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, תקנה 48 לתקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין), התשנ"ב-1991 (תקנה 48), ותקנה 54 לתקנות הירושה, התשנ"ח-1998.

¹⁰ ע"א 443/03 מעדי נ' פרידמן (5.8.2003).

¹¹ **שובל נ' גרי אלכסנדר בע"מ**, לעיל ה"ש 31.

¹² השוו **אנקוניניה נ' נוראלי**, לעיל ה"ש 27.

¹³ הפ"ב (מחוזי מרכז) 10263-10-09 **א. לביא החזקות בע"מ נ' לוי** (4.7.2010).

¹⁴ תא (ת"א) 43463-06-23 סלים מוהדב נ' יוסף מגידש

השאלות המרכזיות הדורשות הכרעה – האם יש להורות על מינוי בורר; האם ניתן לשוב ולמנות

בורר מכוח אותה תניית בוררות? בית המשפט דחה את הבקשה, ופסק:

תניית בוררות תתפרש בהרחבה, באופן המקיים את הליך הבוררות ומעודד אותו. נדרשים שיקולים כבדי משקל בכדי להניא את בית המשפט למנות בורר, הנטל רובץ על כתפי המתנגד להעברת הסכסוך להליך בוררות.

בענייננו, ישאל השואל, האם ניתן לשוב ולמנות בורר מכוח אותה תניית בוררות? התשובה הינה חיובית, ככל שהנסיבות מצדיקות זאת, ומתעורר "סכסוך חדש". וישאל שוב השואל – האם עלה בידי המבקש להצביע על סכסוך חדש? התשובה הינה שלילית. בית המשפט אינו חייב למנות בורר, ויש לו שיקול דעת אם למנותו. שיקול הדעת נובע מלשון הסעיפים והיגיון החוק. ניתן להפנות לבוררות "סכסוך חדש", ואין ממש בטענת המשיב בעניין זה. עם זאת, על המבקש להצביע שאכן עסקינן "בסכסוך חדש", ובענייננו לא עלה בידי המבקש לעשות כן.